

РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

23.06.2015 № 07-1194

На № _____ від _____

Міністру соціальної політики
України

Розенку П.В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Павле Валерійовичу!

Колегія Рахункової палати розглянула Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету у 2014 році на виплату щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Відповідно до статті 29 Закону України «Про Рахункову палату» надсилаємо Висновок Колегії Рахункової палати до зазначеного Звіту для вжиття заходів щодо усунення виявлених недоліків.

Про вжиті заходи просимо поінформувати Рахункову палату у 15-денний термін після отримання висновків, що визначено Законом України «Про Рахункову палату».

Додаток: на 6 арк.

З повагою

Голова

Р.М. Магута

ВИСНОВОК

Колегії Рахункової палати України

до Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету у 2014 році на виплату щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

від 9 червня 2015 року

№ 34/10-2

Колегія Рахункової палати розглянула Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету у 2014 році на виплату щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та зробила такі висновки.

1. Кабінетом Міністрів України та Міністерством соціальної політики України у 2014 році не забезпечено у повному обсязі виконання Закону України від 28.02.91 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796) у частині виплати щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що зумовлено недостатнім рівнем фінансового забезпечення цих виплат при формуванні проекту державного бюджету та неналежним організаційним забезпеченням виконання відповідної бюджетної програми з боку Мінсоцполітики.

Існуюча система виплати щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва (далі – грошова допомога) та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – компенсація), базувалася на нормативно-правових актах, обсяги виплат за якими не відповідали їх розмірам, визначеним Законом № 796, що спричиняло порушення прав постраждалих громадян на соціальний захист, створювало соціальну напругу серед них та призводило до звернень громадян до судів.

2. Нормативно-правове забезпечення виплати щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення

продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на сьогодні недосконале та застаріле, містить правові колізії.

2.1. З 2011 року подолання наслідків Чорнобильської катастрофи здійснюється **без державної програми**, незважаючи на неодноразові рекомендації Верховної Ради України щодо подання проекту закону про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи.

Рекомендаціями парламентських слухань «Про зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, об'єкт «Укриття» та перспективи розвитку зони відчуження», схвалених постановою Верховної Ради України від 22.04.2015 № 348-VIII, Кабінету Міністрів України запропоновано внести на розгляд Верховної Ради України проект закону про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2016 - 2026 роки.

2.2. Розміри грошової допомоги встановлені постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.96 № 836 «Про компенсаційні виплати особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Постанова № 836) в абсолютних сумах і **не змінювались протягом 18 років, незважаючи на постійне зростання мінімальної заробітної плати.** Відповідно, у 2014 році вони були меншими **майже в 230 разів** від визначених Законом № 796.

Ця допомога розміром **від 1,6 грн. до 2,6 грн. на місяць**, яка нараховувалася більш як **655 тис. осіб**, істотно не впливала на рівень обмеження споживання постраждалими особами продуктів харчування місцевого виробництва, втратила свою матеріальну та соціальну значущість, водночас була додатковим навантаженням для працівників органів соціального захисту населення. З 01.01.2015 виплата грошової допомоги відмінена Законом України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України».

2.3. У порушення п. 9 Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – Порядок № 936), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936 (далі – Постанова № 936), розміри грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, віднесеним до категорії 1 і 2 осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, останні п'ять років не змінювались.

Мінсоцполітики своїм наказом від 07.04.2014 № 196 **визначило розмір грошової компенсації на 2014 рік на рівні 2010 року.** Вже тоді цей розмір був на третину менший, ніж потреба. Враховуючи зростання цін протягом чотирьох років, реальні розміри компенсації зменшилися **майже вдвічі, що призвело до недотримання фізіологічних (медичних) норм забезпечення продуктами харчування постраждалих громадян, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.1992 № 258 «Про норми харчування та часткову компенсацію вартості продуктів для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».**

2.4. Кабінет Міністрів України у порушення п. 16 прикінцевих положень Закону України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» щодо приведення у місячний строк з дня набрання ним чинності нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом зміни до Постанови № 936 у зв'язку з виключенням ст. 37 із Закону № 796 до цього часу не вніс. Мінсоцполітики порушило термін подання Кабінету Міністрів України проекту нормативно-правового акта щодо внесення змін до Постанови № 936 для виконання п. 16 прикінцевих положень Закону № 76.

2.5. У порушення п. 2 прикінцевих положень Закону України від 27.02.2014 № 795 «Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України» та п. 9 постанови Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» Положення про Міністерство соціальної політики України Кабінетом Міністрів України не затверджене.

2.6. Наказ Мінсоцполітики від 07.04.2014 № 196 затверджений з недотриманням вимог пункту 9 Порядку № 936 у частині терміну визначення розмірів грошової компенсації, який не може перевищувати десяти днів після прийняття закону про Державний бюджет України на відповідний рік.

3. Внаслідок невідповідності розмірів щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва, встановлених Постановою № 836, розмірам, визначеним Законом № 796, виникла правова колізія, яка призводила до масових звернень громадян до судів, що, як правило, приймали рішення на користь позивачів.

Станом на 01.01.2015 постраждалими громадянами подано **91 тис.** позовів щодо виплати грошової допомоги та компенсації. Сума, яка за позовами підлягала виплаті, становила **162,5 млн. грн.**, при цьому **162,4 млн. грн. (99,9 відс.)** – це сума за позовами щодо виплати грошової допомоги.

Загальна сума виплат і стягнень з рахунків структурних підрозділів соціального захисту населення за рішеннями судів усіх інстанцій з виплати допомоги та компенсації станом на 01.01.2015 – **7,7 млн. грн.**, з них у Житомирській області – **7,3 млн. грн. (94,8 відс.)**, Рівненській області – **0,4 млн. грн. (5,2 відсотка).**

4. Відсутність єдиної повної інформаційної бази обліку постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи громадян призводить до необ'єктивної інформації про їх чисельність.

4.1. Мінсоцполітики не створило єдиного системного і достовірного обліку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, який би підтверджував правомірність нарахування їм відповідних виплат і забезпечував обґрунтоване планування видатків і розподіл коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Існуюча база Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги (далі – ЄДАРП) не використовується Мінсоцполітики для визначення обсягів видатків для отримання постраждалими громадянами відповідних виплат. Дані про отримувачів виплат формуються на підставі звітів про чисельність осіб, які мають право на пільги, передбачені Законом № 796, що надсилаються структурними підрозділами соціального захисту населення.

4.2. Внаслідок неефективних управлінських рішень Мінсоцполітики та департаменту соціального захисту населення Київської облдержадміністрації протягом двох років у Київській області не забезпечено ведення ЄДАРП і здійснення департаментом і структурними підрозділами соціального захисту населення контролю за правомірністю нарахування компенсаційних виплат постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи.

З 2013 року відсутній доступ до ЄДАРП сервера зазначеного департаменту та не забезпечено його ведення згідно з п. 4 положення про департамент у зв'язку із скороченням посади фахівця, який виконував обов'язки системного адміністратора і на якого було покладено обов'язки ведення реєстру. Департаментом як уповноваженим органом не організовано збирання, систематизацію, зберігання інформації, ведення обліку пільговиків та внесення до реєстру уточнень згідно з п. 3 Положення про ЄДАРП, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.01.2003 № 117.

5. Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів не забезпечило обґрунтованого планування видатків на виплату грошової допомоги і компенсації та належного контролю за виконанням бюджетної програми, що в умовах обмежених фінансових ресурсів, виділених для виконання законодавчо встановлених гарантій постраждалим громадянам, призвело до утворення наприкінці 2014 року невикористаного залишку бюджетних коштів у сумі 3240,3 тис. грн. за наявності 23457,6 тис. грн. простроченої кредиторської заборгованості.

5.1. Планування видатків на відповідні виплати здійснювалось не з фактичної потреби щодо осіб, які мають право на отримання грошової допомоги та компенсації, а виходячи з фактично виділеного обсягу фінансування на 2014 рік для проведення цих виплат.

Чисельність отримувачів грошової допомоги і компенсації протягом року коригувалась Мінсоцполітики залежно від обсягів фінансування для проведення зазначених виплат.

5.2. За відсутності контролю з боку Мінсоцполітики департаментом соціального захисту населення Київської облдержадміністрації не забезпечено обґрунтованого планування видатків на виплату грошової допомоги та компенсації, що призвело до повернення наприкінці року до державного бюджету **4207,6 тис. грн.** як невикористаних. При цьому департаментом надано Мінсоцполітики недостовірні звітні дані про використання коштів за цим напрямом і залишки невикористаних коштів у сумі **3034,4 тис. гривень.**

5.3. Керівництво департаменту соціального захисту населення Київської облдержадміністрації приймало неефективні управлінські рішення щодо

розподілу асигнувань між структурними підрозділами соціального захисту населення.

Несвоєчасні рішення департаменту щодо розподілу асигнувань (від 5 до 11 робочих днів) не давали змоги структурним підрозділам проводити видатки у відповідні терміни, що уповільнювало отримання грошової допомоги та компенсації пільговиками. Зокрема, у січні 2014 року **26 315,1 тис. грн.** перебували на його рахунку 7 робочих днів та у грудні **11243,1 тис. грн.** – 11 робочих днів.

На рахунку управління соціального захисту населення Києво-Святошинської районної державної адміністрації впродовж перших п'яти місяців 2014 року були наявні залишки значних сум невикористаних коштів (від **451,5 тис. грн.** до **811,4 тис. гривень**). Надалі недофінансування за напрямом у червні, липні, серпні унеможливило здійснення своєчасного перерахування необхідних обсягів коштів для проведення розрахунків із пільговиками в загальній сумі **229,8 тис. грн.**, що призвело до звернень пільговиків із скаргами на урядову гарячу лінію.

Через затримку з перерахуванням коштів у червні **458 пільговиків** недоотримали належні виплати компенсації за травень, у липні **97 осіб** - виплати за червень, у серпні **461 особа** - за липень 2014 року. Тобто ці постраждалі громадяни отримали компенсації із запізненням на місяць.

5.4. Департаментом соціального захисту населення Київської облдержадміністрації допущено викривлення даних щодо обсягів виплат грошової допомоги та компенсації у 2014 році: дані зведеної форми №7-ВК за 2014 рік не відповідають узагальненим звітам структурних підрозділів соціального захисту населення і фактично завищені на **1173,3 тис. гривень**.

5.5. Через відсутність належного контролю з боку як департаменту, так і окремих структурних підрозділів соціального захисту населення Київської області грошова допомога в 2014 році в сумі **32,3 тис. грн.** виплачена із порушенням вимог п. 3 Порядку № 936.

6. Стан внутрішнього контролю Мінсоцполітики за використанням коштів державного бюджету, призначених на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, є неналежним.

Протягом останніх чотирьох років аудит використання коштів державного бюджету, призначених на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, в тому числі на виплату грошової допомоги та компенсації, не здійснювався.

З метою усунення виявлених недоліків Колегія Рахункової палати пропонує Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо:

- удосконалення нормативно-правового забезпечення, що врегульовує питання соціальних виплат громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- подання Кабінету Міністрів України при формуванні проекту державного бюджету на 2016 рік пропозиції щодо виділення коштів для встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, які

постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 та пункту 9 Порядку № 936;

- забезпечення обґрунтованого планування видатків на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- забезпечення достовірного обліку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- забезпечення належного внутрішнього контролю за використанням коштів державного бюджету, призначених на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- усунення недоліків і порушень, виявлених під час аудиту.

Голова Рахункової палати

Р.М. Магута

Секретар Рахункової палати

А.П. Юхимчук